

Guatemalteekse Justitie uit de macht van de corruptie halen

Alleen al dit jaar staan drie verkiezingen op de agenda: een om de nieuwe directeur van het Instituut voor Openbare Verdediging in Strafzaken te selecteren, een andere om het Hooggerechtshof te benoemen en een laatste om de leden van de Hoven van Beroep te kiezen.

Vooreerst worden lijsten opgesteld van mogelijke kandidaten die wat graag een zitje bekleden in een van die gerechtshoven. Wie uiteindelijk terecht komt in die staatsinstellingen is van het grootste belang. Afhankelijk van wie de postjes bekleedt, waait er ofwel een nieuwe democratische wind doorheen het land ofwel blijft het rechtssysteem in handen van het 'Pact van de Corrupten.' Kandidaten worden aangevoerd en lijsten worden opgesteld door geëigende commissies. Die bestaan uit: de Universiteit Rafael Landívar en de Universiteit InterNaciones, de twaalf dekens van de Rechtsfaculteiten van de verschillende universiteiten en het College van Advocaten en Notarissen. Die benoemingscommissies fungeren als filter om de beste professionals te vinden voor hoge posities in de staat, voornamelijk in de sector van Justitie. Voor de periode van 2024 tot 2029 moeten ze de zesentwintig kandidaten voor de magistratuur van het Hooggerechtshof en de 270 kandidaten voor de magistratuur van het Hof van Beroep in de verschillende streken van het land kiezen.

Zoals altijd zijn ook hier de 'truken van de foer' niet ver weg. Roxana Baldetti was vicepresidente van de republiek tot ze in 2015 afgezet en vervolgd werd voor corruptie. Ze vertelde dat ze, toen ze jaren tevoren in 2004 volksvertegenwoordiger was voor de Patriottenpartij, samen met andere fractieleiders naar een luxueus hotel werd geroepen en '*dat de rechters rond een bed werden verkozen.*'

Eens de commissies een lijst klaar hebben, wordt die voorgelegd aan het Congres. De volksvertegenwoordigers kiezen dan het vereiste aantal magistraten.

Slechte start voor de democratie

Het resultaat van de verkiezing van de nieuwe directeur van het Instituut voor Openbare Verdediging in Strafzaken is alvast geen zegen voor de democratie. Carlos Humberto Sandoval Orellana werd gekozen. Zijn kring spreekt boekdelen. Hij is verbonden met procureur-generaal Consuelo Porras (de spin in het corrupte net van Justitie) en met Néster Vásquez, nu nog voorzitter van het Grondwettelijk Hof. Sinds juli 2021 prijkt hij op de 'Engel-lijst' van de Amerikaanse overheid voor ernstige corruptie.

Andrea Reyes, Volksvertegenwoordiger van de Semilla Beweging, wees er al vóór de stemming op dat Consuelo Porras bij deze verkiezing ook al streeft naar 'verzwakking van het Instituut voor Openbare Strafverdediging om resultaten te kunnen boeken die gebaseerd zijn op de criminalisering' van kwetsbare mensen. De volksvertegenwoordiger herinnerde eraan dat Guatemalteken met beperkte economische middelen die geconfronteerd worden met een mogelijk gepleegd misdrijf, via het Instituut voor Openbare Verdediging in Strafzaken toegang hebben tot gratis juridische bijstand, (*de zogenaamde Pro Deo advocaat*). 'We kunnen en mogen deze instelling niet saboteren, we moeten stemmen op de kandidaat die het recht op verdediging garandeert voor de armste en meest behoeftige mensen,' zei ze met klem in het Congres.

De corrupten remmen bewust af

De verkiezing van de magistraten voor het Hoog Gerechtshof en de Hoven van Beroep laat op zich wachten. Er wordt bewust afgeremd onder meer door een dispuut over de juiste locatie

van de vergaderingen. Na enkele jaren de zaak op zijn beloop te laten, werden pas in november vorig jaar de huidige magistraten voor het Hoog Gerechtshof verkozen. Dat was een bewuste manoeuvre van het Pact van de Corrupten om te beletten dat bij nieuwe verkiezingen integere mensen aan de bak kwamen. Dat betekent dat de huidige magistraten nog geen vol jaar in functie zijn. En nu weer worden kunstgrepen gehanteerd om toch maar nieuwe benoemingen uit te stellen en de corrupten zo lang mogelijk in het zadel te houden.

Inheemse autoriteiten oefenen controle uit

Inheemse autoriteiten verschenen voor de benoemingscommissie voor het Hooggerechtshof om hun bezorgdheid te uiten over het proces, dat toen al meer dan een maand vertraging opliep. Als gevolg van het goedgekeurde reglement kregen de inheemse autoriteiten juist geteld drie minuten om hun verzoeken in te dienen, waaronder het verzoek om de deadlines te respecteren, en dat de magistraten van de commissies zelf niet gaan solliciteren naar de functies zodat onpartijdigheid gegarandeerd is, en om de beoordeling te laten afhangen van eerbaarheid en geschiktheid in verband met de taken, die ze zullen op zich nemen.

'Onze tussenkomst in dit proces is er om te observeren en te controleren of de gekozen kandidaten voldoen aan de grondwettelijke eisen van eerbaarheid en geschiktheid,' zei Feliciano Herrera, inheemse burgemeester van Nebaj.

Justitie in de toekomst

Het gaat om een enorme lijst van kandidaten die staan te dringen om een postje te verwerven als magistraat en lid van het Hooggerechtshof of van de Hoven van Beroep. Na heel wat uitstelmanoeuvres bogen de commissies zich uiteindelijk over de ingebrachte berg kandidaturen. De voorzitters van de commissies overhandigden op 23 september (nog net binnen de vastgestelde tijd) de lijsten van de door hen benoemde kandidaten aan het Congres, dat nu de verkiezing van de nieuwe rechters moet aanpakken. Het Congres ontving de dossiers van 26 professionelen die magistraat willen worden bij het Hooggerechtshof. Uit die 26 moet het Congres er 13 uitpikken. Er zitten wel corrupte kerels bij, ook enkele meer integere personen en verder enkelen die zich in de grijze zone bevinden. Het Congres moet die klus klaar hebben tegen half oktober. Ook 312 dossiers van magistraten die een oogje hebben op de Hoven van Beroep werden aan het Congres overhandigd. Uit die lijst moeten de volksvertegenwoordigers om en bij 300 leden selecteren en bekrachtigen.

President Bernardo Arévalo haastte zich om een oproep te doen aan de leden van het Congres. 'De rechterlijke macht in Guatemala is gekaapt door maffia's, kiest de beste profielen om de basis te leggen voor een onafhankelijk rechtssysteem,' zei hij.